Az ördög három aranyhajszála

Hajdanában réges-régen egy szegény asszonynak fiacskája született. Megjósolták róla, hogy amint tizennégy esztendős lesz, elveszi a király lányát feleségül. Nem sokkal ezután ellátogatott a szegény asszony falujába a király, de mert álruhában járt, nem tudta senki, kicsoda, micsoda. Megkérdezte a falusiaktól, mi újság arrafelé. – A minap egy gyerek született minálunk – mondták neki. – Megjósolták róla, hogy tizennégy esztendős korában feleségül veszi a király lányát. Komisz ember volt a király, szerfölött bosszantotta a jóslat. Elment a szülőkhöz, és nagy barátságosan így szólt hozzájuk: – Jó emberek, ti igen szegények vagytok, örülhettek, ha magatok megéltek. Adjátok nekem a fiatokat, majd én gondját viselem. Azok egy ideig tétováztak, de az idegen nagy pénzt ígért a gyerekért, aztán meg azt gondolták: "Szerencsegyerek, biztosan ez is a javára válik." Így hát végül is beleegyeztek a dologba, és odaadták a királynak a csecsemőt. A király egy ládikába tette a kisdedet, és ellovagolt vele. Addig vitte, míg egy nagy folyóhoz nem ért. Megállt a parton, és belevetette a ládikát a vízbe. "No – gondolta magában –, megszabadítottam a lányomat egy hívatlan kérőtől!" A ládika azonban nem merült el, hanem a víz színén maradt; úgy lebegett rajta, mint egy parányi hajócska. Jó asztalos készítette: egy csepp nem sok, annyi víz sem szivárgott bele. A folyó a király fővárosa felé folyt. Onnét vagy két mérföldnyire vízimalom állt a part mentén. A ládikát éppen úgy sodorta az ár, hogy fennakadt ennek a malomnak a gátján. Éppen ott bámészkodott egy molnárlegény. Észrevette a kis ládát, azt hitte, talán kincs van benne; gyorsan kihalászta egy kampósbottal. Hát amint a fedelét felnyitja, mit lát? Egy eleven, takaros kis csecsemő fekszik benne, egy formás fiúcska. A legény szaladt vele egyenest a molnárékhoz. – Nézze csak, mester uram, mit halásztam a folyóban! A molnáréknak nem volt gyerekük; megörültek a csöppségnek, gondjukba vették és fölnevelték; a saját édesfiukkal sem bánhattak volna nagyobb szeretettel. Telt-múlt az idő, a csecsemőből futkározó kisgyerek lett; aztán megint elmúlt egypár esztendő, és az eleven fiúcska derék, szemrevaló legénykévé serdült. Az idő tájt a király megint az országot látogatta. Egyszer szabad ég alatt érte a zivatar, s ő éppen abba a malomba menekült az eső elől. A tornácon ülve várta hogy elálljon a zápor, s egyszer csak megpillantotta a legénykét. – Tiétek ez a szép fiú?

– kérdezte. – Nem édesgyerekünk, instálom alássan – felelte a molnár –, talált gyerek, úgy hozta ide a víz egy ládikában, éppen tizennégy esztendeje. A király megütődött, amint ezt meghallotta, mert rögtön tudta, hogy ez a fiú nem lehet más, mint a szerencsegyerek, akit ő tizennégy évvel ezelőtt el akart pusztítani. "No, a víz kivethetett, de azért mégsem szabadulsz meg a sorsodtól!" – gondolta magában. Odafordult a molnárékhoz: – Jó emberek, nem vihetne el ez a fiú egy levelet a királynénak? Nem kívánom ingyen, két aranyat adnék neki érte. – Ahogyan parancsolod, urunk királyunk – felelte a molnár. Azzal szólt a legénykének, készülődjék, mert fontos szolgálatot kell tennie a királynak. A király pedig nekiült, és levelet írt a feleségének. Hamar elkészült vele mert csak ennyi állt a levélben: "Ahogy a fiú megérkezik a levelemmel, tüstént fogasd el, ölesd meg és temettesd el, híre-pora se legyen, mire hazaérek." A legényke fürgén elindult a levéllel, de mert már alkonyodott, és az út sűrű erdőn vitt keresztül, csakhamar eltévedt. Bolyongott egy ideig a fák közt, aztán pislákoló fényt vett észre, arrafelé tartott, és nemsokára rá bukkant egy kis házra. Amint benyitott, egy öregasszony emelte fel a fejét a tűzhelynél. Megijedt, amikor a fiút meglátta. – Hát téged mi szél hozott ide? – kérdezte. – A malomból jövök – felelte a fiú –, és a királynéhoz igyekszem, levelet viszek neki. Eltévedtem az erdőben, szeretnék itt meghálni. – Jaj, édes fiam – mondta az öreg –, rossz helyre kerültél, rablók tanyája ez, ha megjönnek, megölnek! – Tőlem jöhet, aki akar – felelte a fiú –, én ugyan nem félek. Meg aztán olyan fáradt vagyok, hogy ha akarnék, sem tudnék továbbmenni. Azzal végigvetette magát a padkán, és elaludt. Csakhamar megjöttek a rablók; dühösen kérdezték, miféle gyerek hever ott. – Szegény ártatlan fiú – mondta az öreg –, eltévedt az erdőben; meg szántam, befogadtam, levelet visz a királynénak. A haramiák felnyitották a levelet; és amint elolvasták benne a parancsot, hogy a fiút meg kell ölni, marcona szívük megesett rajta. A bandavezér széttépte a levelet, és másikat írt helyette; abban az állt, hogy a fiúhoz azonnal hozzá kell adni a király lányát. Reggelig békén hagyták, hadd aludja ki magát a padkán. Mikor pitymallatkor fölébredt, kezébe nyomták a levelet, és útjára bocsátották. A királyné, ahogy megkapta és elolvasta a levelet, mindent aszerint tett, amint benne írva volt: fényes lakodalmat csapott és hozzáadta a királylányt a szerencsegyerekhez. A fiú szép is volt, kedves is volt, így hát az ifjú pár boldogan és vidáman élt. Nem sokkal ezután hazatért a király a palotájába.

Látta: betelt a jóslat; akármit tett ellene, a szerencsegyerek mégiscsak feleségül vette a lányát. Dúlt-fúlt mérgében, haragosan felelősségre vonta a feleségét. – Hát ez hogyan történt?! Hiszen én egészen mást hagytam meg a levelemben! Erre a királyné odaadta neki a levelet, olvassa a tulajdon szemével. A király rögtön látta, hogy elcserélték a levelét. Hívatta a szerencsegyereket, rátámadt: – Mit műveltél te az én levelemmel? – Én ugyan semmit a világon – felelte a fiú tiszta lelkiismerettel. – Márpedig valótlant mondasz – háborgott a király –, mert én nem ezt írtam! Kicserélték a levelemet! – Arról én nem tudok semmit – mondta a fiú –, de meglehet, hogy a haramiák űztek valami tréfát velem, amíg a tanyájukon aludtam. És elmondta a királynak, hol, kiknél hált akkor éjjel, amikor eltévedt a levelével. A király sehogyan sem tudott beletörődni, hogy így fordult a dolog. Azt mondta a fiúnak: – Nagy hűtlenség, hogy nem vigyáztál eléggé a levelemre, ezért büntetés jár; nem úszhatod meg ilyen könnyen a dolgot. Különben is, aki az én leányomnak az ura akar lenni, annak el kell hoznia nekem a pokolból az ördög három arany hajszálát. Megértetted? Mert hát azt remélte a király, ezzel örökre megszabadul tőle. De a szerencsegyerek egy csöppet sem ijedt meg: – Az ördögtől nem félek, a három aranyhajszálat elhozom. Azzal elköszönt, és útnak indult. Ment szaporán, és egy idő múlva egy nagy városhoz érkezett. A kapuban az őr kikérdezte, mit tud, miféle mesterséghez ért. – Tudok én mindenhez! – felelte a szerencsegyerek. – No, akkor segíthetsz rajtunk – mondta az őr. – Van a városnak egy kútja, hajdan bor folyt belőle, ma meg még csak víz sem. Megmondhatnád, miért apadt ki. – Majd megtudjátok – felelte a legény –, csak várjatok, míg vissza jövök. Azzal ment tovább. Hamarosan egy másik városhoz ért. Ott a kapuőr megint csak faggatni kezdte, mit tud, mihez ért. – Tudok én mindenhez! – felelte. – No, akkor segíthetsz rajtunk. Van a városnak egy fája, hajdan arany alma termett rajta, most meg még csak levelet sem hajt. Miért nem? Majd megtudjátok, csak várjatok, míg visszajövök. És ment tovább. Egy nagy folyó állta útját; át akart kelni rajta. Kérdi a révész, mit tud, mihez ért. – Tudok én mindenhez! – No, akkor mondd meg nekem, miért kell örökké ide-oda eveznem, miért nem vált fel soha senki. – Majd megtudod, csak várj, amíg visszajövök. Átkelt a vízen; hát egy éktelen, kormos lyuk tátongott feléje a túlsó parton: ott nyílt a pokol bejárata. A legény nem sokat teketóriázott, fogta magát, bement. Az ördög éppen úton járt valahol; nem volt otthon, csak az öreganyja.

Ott ült a vénség egy nagy karosszékben, és csodálkozva tekintett a váratlan vendégre. – Hát te mit keresel itt, ahol a madár se jár? – kérdezte. – Szeretnék három arany hajszálat az ördög fejéről – felelte a fiú –, különben nem tarthatom meg a feleségemet. – Ez nagy dolog – csóválta a fejét a vénasszony –, de az sem kisebb, amit kérsz. Tudod-e, hogy ha az ördög hazajön, és itt talál, nyomban kitekeri a nyakadat? – Tudom, tudom, de hát mit tehetek? – felelte a fiú. Az öregasszony végigmérte, arca egyre barátságosabb lett, csak úgy táncolt rajta a rengeteg ránc. – Tetszel nekem, nem venném a szívemre, ha baj érne itt nálunk. Lássuk, mit tehetek érted. Azzal egyszeriben hangyává varázsolta. – Bújj be gyorsan a szoknyám ráncába, ott biztonságban vagy! A fiú szedte a hangyalábait, elbújt, aztán kiszólt a szoknya ráncából: – Volna ám még három kérdésem is! – Miféle kérdések, hadd halljam! – szólt a vénasszony. – Az első: miért apadt el a kút, amelyikből azelőtt bor folyt, most meg még csak vizet sem ád? A második: miért száradt ki a fa, amelyik azelőtt aranyalmát termett, most meg még csak levelet sem hajt? A harmadik miért kell a révésznek örökösen ide-oda eveznie, miért nem váltja fel soha senki? – Nehéz kérdés mind a három – felelte a vénasszony –, de csak maradj veszteg, és jól figyeld meg, mit mond az ördög, amikor a három arany haj szálát kitépem. Sötét este volt már, jött is haza nagy dérrel-dúrral az ördög, és már messziről azt kiabálta: – Nem tiszta a levegő! Emberszagot érzek! Emberszagot érzek! Berontott a szobába, csak úgy a lábával rúgta be maga után az ajtót, s nyomban nekiállt a keresésnek; átkutatott minden zugot, még az ágy alá is benézett, de hiába, nem talált senkit. Az öreganyja meg lehordta: – Nem szégyelled magad! Most takarítottam, most raktam rendet, máris tővel-heggyel összehánysz itt mindent! Örökösen emberszagot szimatolsz! Inkább ülj le, láss neki a vacsorádnak! Az ördög jót evett-ivott, aztán, mert fáradt volt, lehajtotta a fejét az öreganyja ölébe. – Vakargass egy kicsit – mondta nyűgösen. A vénasszony vakargatni kezdte az álmos pokolfűtő üstökét. Alig telt el egy kis idő, az ördögöt elnyomta a buzgóság; fújtatott, hortyogott keményen. Akkor az öregasszony megkereste az első arany hajszálat, kirántotta és maga mellé tette. – Hujuj! – rikoltott az ördög. – Mi történt? – Rosszat álmodtam, ijedtemben a hajadba kapaszkodtam – mondta az öreganyja. – S ugyan mit álmodtál? – kíváncsiskodott az ördög. – Egy kutat; azelőtt bor folyt belőle, most meg még csak vizet sem ád. Ugyan miért? Az ördög jót nevetett, még a hasa is rázkódott tőle.

– Haj, ha azok az ostoba emberek tudnák! Egy varangy ül a kútban egy kő alatt; ha azt megölnék, a kútból újra bor folynék. No de aludjunk tovább. A vénasszony megint vakargatni kezdte a sátán üstökét, míg újra el nem szenderült, s horkolni nem kezdett, hogy csak úgy rezegtek az ablakok. Akkor kirántotta a második arany hajszálat. – Hujuj! Mit csinálsz?! – ordította dühösen az ördög. – Ne vedd zokon – felelte az öregasszony –, álmomban kapaszkodtam beléd. – Mit álmodtál már megint? – Azt, hogy egy országban áll egy almafa, régen aranyalma termett rajta, most meg még csak levelet se hajt. Ugyan miért? – Haj, ha tudnák! – felelte az ördög. – A fa gyökerét egy egér rágja; ha azt megölik, megint aranyalmát terem, de ha az egér tovább rágja, elszárad végképpen. Hanem most az tán már hagyj békén az álmaiddal, mert ha még egyszer fölzavarsz, kapsz egy pofont! Az öregasszony váltig ígérte, hogy a világért sem háborgatja többet; azzal megint nekilátott a vakargatásnak, míg az ördög újból el nem aludt, s hortyogni kezdett. Akkor megkereste a harmadik arany hajszálát, s azt is kitépte. Nosza, fölugrott a sátán üvöltött, s el akarta rántani az öreganyja nótáját; hanem az megint csak lecsendesítette: – Ki tehet a rosszról, amit álmában vét? Az ördögöt újból elfogta a kíváncsiság: – Nocsak, mit álmodtál? – Egy révészt; mind csak azon panaszkodik, hogy örökké ide-oda kell eveznie, nem váltja fel soha senki. Ugyan miért? – Hohó, a tökfilkó! – nevetett az ördög. – Ha jön valaki, és át akar kelni, nyomja a kezébe a lapátot, és mondja neki: "Húzd magad, ha akarod" – s ezzel aztán le is tette örökre az evezés gondját. Most már, hogy megvolt a három arany hajszál is meg a három felelet is, az öreganyja békén hagyta a vén sátánt, hadd aludjék. Aludt is hajnalhasadtáig. Mikor aztán reggel megint elhordta magát, a vénasszony előszedte a hangyát a szoknyája ráncából, s visszavarázsolta annak, ami volt: szerencsegyereknek. – Itt a három arany hajszál – mondta. – Hallottad, mit felelt az ördög a három kérdésre? – Igen, hallottam, jól meg is jegyeztem. – Akkor hát segítettünk a bajodon, mehetsz utadra. A fiú szépen megköszönte az öregasszonynak, hogy ilyen jó volt hozzá a bajában; hátat fordított a pokolnak, és igen örült neki, hogy ilyen jól sikerült neki minden. Csakhamar odaért a folyóhoz. A révész, mihelyt meglátta, kérte tőle a megígért választ. – Előbb vigyél át, aztán megmondom, hogyan szabadulhatsz. És amint kiugrott a partra, elő is adta nyomban az ördög tanácsát:

– Ha jön valaki, és át akar kelni, nyomd a kezébe a lapátot, húzza maga, ha akarja! Ment tovább, odaért a terméketlen almafa városához. Az őr itt is kérte a választ. Õ meg, ahogyan az ördögtől hallotta: – Öljétek meg az egeret – mondta –, amelyik a tövét rágja, akkor majd megint aranyalmát terem a fátok! Az őr megköszönte a szívességét, és hálából két, arannyal megrakott szamarat adott neki. Végül odaért a kiapadt kút városához. Ott is tudtára adta az őrnek, amit az ördögtől hallott: – Egy varangy ül a kút fenekén, keressétek meg, és öljétek meg, akkor majd újra bort ád a kutatok. Ez az őr is köszönetet mondott neki, és hálából ez is két, arannyal megrakott szamárral ajándékozta meg. A szerencsegyerek aztán nemsokára hazaért a feleségéhez. Az asszony tiszta szívből örült a viszontlátásnak, és töviről hegyire elmondatta az urával, hol, merre járt s milyen szerencsével. A fiú meg odaadta a királynak, amit kívánt: az ördög három arany hajszálát. A király, mikor meglátta a négy szamarat a tenger sok arannyal, egyszeriben jókedvre derült, egyszeriben csupa szíves nyájasság lett. – Minden feltételt teljesítettél – mondta –, megtarthatod a lányomat. De mondd csak, kedves vőm, hol szerezted ezt a rengeteg aranyat? Nagy kincs ez! – Egy folyón túlról hoztam; átkeltem a vízen, annak a túlsó partja homok helyett arannyal van terítve. – Én is hozhatnék belőle? – tudakolta sóváran a király. – Amennyit csak akarsz! – felelte a fiú. – Van ott egy révész, vitesd át vele magad, odaát megtömheted a zsákodat. A kapzsi király tüsténT útra kelt; odaért a folyóhoz, és intett a révésznek, vigye át. Az előcammogott, föltessékelte a királyt a kompra, és mikor átértek a túlsó partra, kezébe nyomta az evezőt, kiugrott és elszaladt. Attól fogva a királynak kellett ide-oda eveznie a két part közt; ez volt a büntetés gonoszságáért. Most is ott révészkedik még, mert csak nem bolond valaki kivenni az evezőt a kezéből!

A háromágú tölgyfa tündére

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon, de még az Óperenciás-tengeren is túl, lakott a zöld királynak egy fia. Egyedül volt a kastélyban, hát unatkozott. Vette fegyverét, kiment vadászni. Mihelyt kiért az erdőbe, talált egy nyulat. Célba vette, hogy lelője. A nyúl rimánkodni kezdett: - Bocsáss meg, királyfi, jó tettedért jót várj hadd meg az életemet. Meghagyta a nyúl életét, nem bántotta. A nyúl elszaladt. Talált aztán egy rókára. A rókát is célba vette, és a róka is azt mondta: - Ne lőj le, királyfi, hadd meg az életemet, jó tettedért jót várhatsz. Azt is elbocsátotta, s ment tovább az erdőbe. Talált aztán az erdőben egy kis őzet. Azt is célba vette, hogy lelője, az is visszaszólt neki: - Királyfi, bocsánatot kérek tőled, hadd meg az életemet, mert jót mondok neked, majd még megköszönöd. Elbocsátotta azt is. Azt mondja neki az őz: - Kegyes királyfi, megmondom most az én hálámat. Menj be az erdő közepéig. Találsz ott egy háromágú tölgyfát. Vágj le abból egy ágat. Majd abból az ágból kijön egy tündérkislány. Az lesz a feleséged. De vigy magaddal egy kicsi vizet, netalán szükség lehet rá. El is ment a királyfi, meg is találta a tölgyfát, le is vágta róla az ágat, ki is jött abból egy szép tündérlány. Rögtön rikoltott a királyfinak: - Jaj, vizet, mert megfulladok. Forgott a királyfi ott körül kereken, hogy a vizet elővegye, de a flaskó feldűlt, és a víz kifolyt. A szép tündérlány meghalt. Nem volt mit tenni, felvette az ölébe, elvitte haza, eltemette. Telt-múlt az idő, megint elment vadászni. Megtalálta a rókát. - No, kegyes királyfi, bocsánatot kérek, jó tettedért jót mondok. Menj el megint az erdőbe, oda, ahol a tölgyfáról egy ágat már levágtál volt. Vágj le még egy ágat, mert abból is egy szép tündérlány jő ki. De vizet vigy neki, mert szükség lehet reá. Járt a királyfi erre, arra, hogy vizet kapjon ott az erdőben, de nem talált. Volt nála egy kulacs bor. Gondolta, hogy hát az is jó. De megint úgy járt, mint a múltkor. Levágta az ágat, kijött abból is egy szép tündérlány, ő bort adott neki, de a lány mégis meghalt, mert a bor igen erős ital volt neki. Nagy búban volt a királyfi, hogy abból is kifogyott. Felvette azt a lányt is, hazavitte nagy szomorúan, hogy milyen szerencsétlen ember is ő. Az isten megadta neki a szerencsét, s ő nem tudta felhasználni. Eltemette azt a lányt is, szép rendesen. Búsult, búsult egy darabig, de aztán

megint elment az erdőbe vadászni. Találkozott akkor a nyúllal. - No, kegyes királyom, jó tettedért jót mondok.

De gyere velem, hadd mutassam meg, hol van az élő víz. Elmentek ketten, megtalálták a forrást. - Vigyél vizet innen magaddal. Menjünk most tovább.

Megtalálták a tölgyfát, amelyről a királyfi már két ágat levágott; a harmadik ág még rajta volt. - No, most vágd le ezt a szép tölgyágat. Levágta, s abból is egy szép tündérlány jött ki. Kiált is rögtön a lány, azt mondja: - Vizet, vizet, mert megfúlok! A kis nyúl kapja a kancsót, odanyújtja a kislánynak. Az jót ivott belőle, és megmaradott, nem halt meg. Akkor a kislány letérdelt a királyfi előtt, bocsánatot kért tőle, hogy kiszabadította a tölgyfából. Elmondta neki a sorsát: - No, tisztelt királyfi, engemet az isten néked rendelt ezen a világon. Köszönöm jótettedet. Hárman voltunk testvérek, de meg voltunk mindnyájan átkozva, hogy ne tudjunk megszabadulni ennek a tölgyfának a gyökerétől, valameddig egy ember le nem vágja. Ezentúl már együtt leszünk mi ketten ezen a világon. Megölelték, megcsókolták egymást. A kis nyúl ott ugrált előttük, örvendezve, hogy megszabadították az ő kedves asszonyát. No, útra keltek mind a hárman. Mentek, de útközben, mielőtt haza érkeztek volna, a városon kívül volt egy szép kút. Oda leültek, megbeszélték most már a maguk sorsát. Azt mondja a tündérlány a királyfinak: - Tisztelt kedvesem, sajnálom fáradságodat, de én ebben a tündérruhában nem vagyok bátor bemenni a te kastélyodba. Hagyjál itt engemet a kis nyúllal. Menjél előbb csak te haza, hozzál nekem új ruhát. Ott is maradt. A királyfi elment, hogy hozzon neki ruhát. De örömében sok időt töltött otthon, vadonatúj ruhát csináltatott a tündérlánynak. Várták ők, várták a királyfit, de csak nem érkezett vissza. Jártak a kútra sokan vízért. A tündérleány azért, hogy ne lássák ott a kútnál tündérruhában, felmászott arra a nagy fűzfára, amely árnyékot tartott a kútnál. A kis nyúl meg elment eleséget keresni. Kiment a kútra egy boszorkányné is, vizet meríteni. Betekint a kútba, lát egy fényes fehérségű szép tündért. A tündér már fenn volt a fűzfán, de képe meglátszott a vízben. Tekintett a boszorkány erre, arra, de élő személyt csak nem látott. Végül is azt gondolta, hogy az a kép a kútban az ő képe. De végül mégis meglátta a tündérlányt fenn a fán. Levette a fáról, megkérdezte, hogy mi okból hágott oda. A tündérlány elmondta, hogy mi minden történt véle, s hogy őt egy királyfi szabadította meg. Mindent, mindent elmondott annak a

boszorkánynénak. Azt is, hogy épp most várja ő a királyfit, hogy más gúnyát hozzon neki. Akkor a boszorkányné megfogta, és bedobta a kútba a tündérlányt.

Volt neki is egy lánya: elment gyorsan haza, kivezette a maga lányát a kúthoz, és felhágatta azt a fűzfára. Odaérkezett a királyfi a gúnyával. Szólítgatta a tündérlányt, keresi, hogy hol lehet az ő menyasszonya. A tündérruhát már felvette a boszorkányné lánya, de ő maga, hiába, mégis fekete volt. Meglátja végre a kis nyulat a királyfi, kérdi attól is, hogy hol van a lány: - Én itthagytam - mondja a kis nyúl - a kút mellett. Elmentem valami eleséget keresni, közben felmászott a fűzfára. No, már nézik körül kereken, hát hol van az a lány a fán. Mondja a királyfi neki: - Szállj le onnan, öltözzél fel! Mikor leszállt a fáról, látja az ábrázatát, hogy csúnya, fekete. Pedig milyen szép volt! Mi történt vele? - Ó, lelkem, kedvesem - mondja a boszorkányné lánya -, a nap sugara reám tűzött, megfogta az egész ábrázatomat. Felöltöztette így is a királyfi, azt gondolta, hogy ő a tündérlány. Elvitte haza. De abból a tündérlányból, az igaziból, akit a boszorkányné bevetett a kútba, lett egy szép aranyhal. De hagyjuk most még azt az aranyhalat a kútban. A cigánylány élt, élt a királyfival, felesége volt neki. Elment egyszer a boszorkányné a lányához. Mondja neki: - Vajon nem történik-e valami még abból, amit azzal a tündérlánnyal csináltunk? Mert én kijártam a kúthoz, és egy szép aranyhalat láttam a vízben. Hátha abból a lányból lett az a hal? Azt tanácsolom én neked, fiam - mondja a lánynak -, tedd magad beteggé. Mondjad a királyfinak, addig nem fogsz meggyógyulni, amíg azt az aranyhalat, amely abban a kútban van, ő ki nem fogatja. A királyfi azt is megcselekedte a kedveséért. Kifogatta az aranyhalat, megfőzték; a boszorkányné lánya evett belőle, és íme, meggyógyult. De mikor a szakácsné tisztította a halat, egy pikkelyecske, egy halpénzecske leesett a földre. Ahogy a földben az kifakadott, lett egy szép aranyalmafa. Az a fa minden éjszaka megvirágzott, délig megért az alma rajta, de éjszaka mindig elvitték a gyümölcsét. Gondolkodóba esett a király, vajon mi lehet az oka, hogy ők annak a fának a gyümölcsét nem tudják használni. Nem tudta, hogy annak a gyümölcsét a tündérek hordják el. No, de a boszorkányné megint elment a lányához. Mondja a lányának: - Mi dolog ez? Valahogy még kiderül, hogy nem te vagy a tündérlány. Ki kéne vágatni azt a fát! Mondta is hát a királyné a királynak: - Semmi hasznát nem vesszük annak a fának! Vágasd le onnét, hogy többet ne is lássuk! Volt a szomszédban egy szegény ember. Azt hívatta el a király, hogy

vágja ki a fát. Ki is vágta az rendesen, de mikor a szegény ember hasigálta, aprítgatta a fát, egy kis darab kiesett belőle.

A szegény ember pedig látva, hogy aranyfa ez, azt a kis darabot betette a zsebébe azzal, hogy hazaviszi kincsnek. A király nem tudta, hogy a szegény ember valamit elvisz onnan, megfizette a fáradsága díját. A szegény ember hazament. Letette azt a kis darabka fát, melyet a zsebében vitt, a tűz mellé a kis szegletbe.

Az ott megmaradt, de a fa többi részét a királyné elégette. A szegény ember házában pedig, amikor este lett, olyan világosság támadt, hogy gyertya nélkül is láttak. Mondja a feleségének a szegény ember: - Bizonyára ez a kis fadarabocska világít. Úgy is volt. Másnap elment a szegény ember munkába feleségestül, lányostul. Jó reggel elmentek, a házat ki se seperték, s az ágyat se rendezték el. Estére, mikor hazaértek, hát az ő házuk ki van seperve, az ágy felékesítve, minden rendesen. Gondolták magukban, ki járhat az ő házukban, aki úgy dolgozik, mikor ők mindent szerteszét hagytak. Másnap reggel újra készültek, hogy menjenek a királyhoz, munkába. De most otthon hagyták a lányt elrejtve, hogy lesse meg, ki jár az ő házukba. Megint úgy hagyták szerteszét minden portékájukat. A lány az ablak alatt állott, titkon, hogy senki meg ne lássa. Hát abból a kis fadarabból kijő egyszer csak egy tündérlány, kezd sepregetni a házban. A szegény ember lánya csak nézte egy ideig, hogy mit dolgozik az a lány, aki abból a fácskából jött ki. Aztán hirtelen beszaladt a házba, a fácskát megragadja. A tündérlány már nem bírt visszamenni a fába. No, megkapták a tündérlányt. Annak nem volt mit csinálnia, ott maradt velük. Attól fogva a két lány együtt ment el a király udvarába, munkába. Egyszer a király mesét akart hallani. Mondott ez is mesét, a másik is egy mesét. Rákerült a sor a tündérlányra. Mondja a király: - No, mondjál már te is egyet, te vagy itt a legszebb. Lássuk, mit láttál, mit próbáltál életedben. A tündérlány erre elkezdte mondani. Éppen az ő kedveséről kezdett mesélni: - Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy királyfi. Kiment az egyszer vadászatra, találkozott egy kis nyúllal... - És végig mondta az egészet addig, hogy: "Én vagyok az a tündérlány, akit a királyfi a tölgyfából kivett!" Megölelte erre a lányt a királyfi, elzavarta a boszorkány lányát, s elvette feleségül a tündérlányt. Máig is élnek, ha meg nem haltak.

A griffmadár ajándéka

Volt egyszer, ha nem lett volna, el sem mondanám, volt egy rettenetes nagy hegy. Annak a hegynek a tetején terült el egy mesebeli ország. Ennek az országnak a kellős közepében állt a királyi palota. Itt élt a király, s a királynak a fia. Ez a szép délceg királyfi igen szeretett vadászni. Egyszer éppen az erdőben kóborgott, amikor föl talált nézni egy fa tetejére. Látott ott egy akkora madarat, hogy azt hitte, egy felhőt lát. Kapta a puskáját, célba vette, hát csak halljatok csudát, a madár megszólalt: - Ne lőj meg, királyfi, hanem vigyél haza. Az egyik szárnyam most fáj, de ha meggyógyult, jó tett helyében jót várj. Hazament a királyfi, befogatott a béresekkel két szekérbe. De úgy értsétek, gyerekek, az egyik szekér után kötötték a másikat, és az elsőbe hat ökröt fogtak. Kimentek az erdőbe az alá a fa alá, amelyiken a madár volt. Mondja a királyfi: - Na, te madár, ereszkedj le a szekeremre, mert hazaviszlek. De mielőtt leereszkedsz, mondd meg a nevedet. - Hát tudd meg, királyfi, én is olyan királyfi vagyok, mint te, csakhogy az én apám a griffek királya. - Úgy, akkor te griffmadár vagy? - Igen, eltaláltad, királyfi, griff vagyok. Leereszkedett a griff a szekérre, de úgy ropogott alatta a két szekér, hogy csak na. Volt az ökröknek, mit húzzanak. Ahogy hazaértek, a griffmadarat a csűrös kertbe vitték. De megszólalt a griffmadár: - Királyfi, nagyon éhes vagyok, adj ennem. - Mondjad, mit ennél? - Van a te apádnak egy falka birkája? - Van az én apámnak tíz is - feleli a királyfi. - No, hozzál nekem csak egyet. Vittek is. A királyfinak szeme-szája tátva maradt, mikor látta, hogy az egész falkát egy szempillantás alatt megeszi. Másnap kérte a másik falkát, harmadnap a harmadikat. - Ejnye - mondja a királyfi -, ha mind így megy, te kifosztasz az összes jószágunkból. - Ne sajnáld, királyfi - mondja a griff -, megmondtam neked, hogy jó tett helyébe jót várj. Adj még egy falkát, mert a szárnyam már kinőtt. Adott is a királyfi még egy falkát. Azt is szempillantás alatt felfalta. - Na hallod, királyfi, most ülj a hátamra, hunyd be a szemedet. Így ni. Fölröppent vele a griffmadár. Olyan magasan járt, hogy mi nem is láthattuk. Szállt hegyeken, völgyeken, tengereken keresztül. Egyszer csak leereszkedik, mondja a királyfinak: -

Látod azt a rézpalotát? - Látom - válaszolja a királyfi. - Na, eredj be, ott lakik az én nagyobbik bátyám, s mondd meg, hogy itt az öccse.

De addig meg nem láthatja, amíg neked nem adja azt a szennyes inget, ami az ágya fejénél van. Be is ment a királyfi, mondta, hogy:

- Itt van kinn a kicsi griff, ha a bátyja látni akarja, megláthatja, de csak akkor, ha nekem adja azt a szennyes inget, ami az ágya fejénél van. Felbőszült erre a nagyobbik madár. - Inkább sose lássam az öcsémet, de azt az inget senkinek sem adom. Kiment a királyfi, mondta a griffnek, mit mondott a bátyja. - Na, nem baj, ülj fel a hátamra. Fel is ült a királyfi, a griff meg fölröppent. De mikor a palota felett röpült el, olyat rúgott a bal lábával a palota tetejére, hogy kő kövön nem maradt, úgy összeomlott. Megint szállt a griffmadár jó messzire. Egyszer csak leereszkedett, és mondta a-királyfinak: - Látod azt az ezüstpalotát? Abban lakik az én középső testvérem. Menj be hozzá, mondd meg, hogy itt vagyok, de csak akkor láthat meg, ha neked adja azt a sódarálót, ami az ágya fejénél van. Megharagudott a középső griff, mikor a királyfi elmondta neki az üzenetet, és azt felelte: - Inkább sose lássam az öcsémet, de azt a sódarálót senkinek sem adom. Kiment a királyfi, mondta a griffnek, hogy mit mondott a bátyja. - No, nem baj, ülj fel a hátamra. Fölszállt a levegőbe, de akkor akkorát rúgott ennek a palotának a tetejébe is, hogy az szintén összeomlott. Szállt a griff tovább. Hogy meddig mentek, azt nem tudom, de egyszer megint leereszkedtek. Ahogy földet értek, mondta a griff a királyfinak: - Látod azt az aranypalotát? Abban lakik az én édesapám. Eredj be hozzá, és mondd meg neki, hogy itt van a kisebbik fia, de csak akkor láthatja meg, ha neked adja azt a kis könyvet, ami az ágya fejénél van. - Jaj, ide nem megyek be, mert az apád meg is verhet. Bátorította a griff, hogy ne féljen, csak menjen be. Hát összeszedte a királyfi az összes bátorságát, és bement, de az öreg griff olyan öreg volt, hogy már csak az ágyban feküdt. Mikor a királyfi elmondta, hogy kinn van a kisebbik fia, mindjárt megtelt az öreg griffnek a szeme könnyel. - Na, csak eredj, fiam, hívjad be - mondta az öreg griff. - Nem hívhatom - mondta a királyfi -, addig nem láthatja a fiát, amíg nekem nem adja azt a kis könyvet, ami az ágya fejénél van. - Nem baj, fiam, gyere, vedd ki, itt van a párnám alatt. A királyfi ki is vette, zsebre tette, kiment, és mondta a madárnak: - Megkaptam a könyvet. - Ha megkaptad, tedd el. Most gyere, menjünk be. Bementek a palotába, mikor a két griff meglátta egymást, úgy csurgott a szemükből az

örömkönny, hogy a királyfi megijedt, hogy őt elviszi a rengeteg víz. Mikor a nagy ölelkezésnek vége volt, evéshez láttak, majd megszólalt a királyfi: - Na, kedves griffem, te jól elhoztál, de én most már nem tudok hazamenni. - Nem baj, majd elviszlek, de három napig maradj itt.

Mikor a három nap letelt, mondta a griff: - Na, királyfi, ülj fel a hátamra, ha akarod hazaviszlek. De azt a kis könyvet ki ne nyisd addig, amíg haza nem érsz. Megértetted? - Meg - hangzott a válasz. El is indultak, de mikor már közel jártak, a királyfi olyan kíváncsi lett, hogy mi lehet abban a könyvben, szépen kivette a zsebéből, hogy a griff ne vegye észre, és kinyitotta. Hát halljatok csudát, ahogy a könyv kétfelé nyílt, százával jöttek ki belőle az aranyszőrű paripák, s birkák. Meg sem tudnánk számolni, annyi kihullt a lapok közül. De egyik erre, a másik arra, szanaszét kódorogtak. A griffmadár abban a pillanatban letette a királyfit a földre, és azt mondta neki: - Nem fogadtad meg a szavamat, most szedd össze, ha tudod, a jószágodat. Tedd, amit tudsz. - Fölröppent, s faképnél hagyta a királyfit. Emez elkeseredve, elszomorodva azt sem tudta, hogy merre menjen. Ahogy így búnak eresztette magát, egyszer csak, nem tudta, hogy honnan, az égből pottyant, vagy a földből nőtt ki, csakhogy állt egy ember előtte, és megszólította őt: - Sose búsulj, királyfi, amiért azok a jószágok szétszéledtek. Majd összeszedem én neked, csak azt ígérd meg nekem, hogy sosem nősülsz meg. Könnyű szívvel meg is ígérte ezt a királyfi, az ember pedig összeszedte az állatokat. Annyi volt a ló, a birka, hogy szerit-számát sem lehetett tudni. Volt nagy öröm a királyi palotában és az egész országban. A nagy öröm között a királyfi megfeledkezett fogadalmáról, eljegyezte a szomszéd király lányát. Jegyváltás után összegyűltek a vendégek az esküvőre. Az ám, de ahogy az udvar teli volt vendégekkel, látta a királyfi, hogy jött az az ember, akinek megígérte, hogy sohasem vesz feleséget magának. Akkor nézte meg jobban azt a teremtményt, hát látta ám, hogy annak két füle mellett két szarva, hátul pedig egy hosszú farka volt. Nem ember volt az, hanem egy valóságos ördög. Megijedt a királyfi, fölpattant egy lóra, vágtára fogja, az ördög pedig uzsgyi utána. Mikor egy kocsmához ért, megverte az ablakot, bekiáltott: - Kocsmáros, adj egy liter bort. - Jöjjön be, királyfi - mert megismerték. - Nem mehetek - mondja a királyfi -, mert kerget az ördög. - Nem baj - válaszol a kocsmáros -, van nekem egy olyan kecském, ami hét mérföldre megérzi az ördögöt, és akkor mekeg. A szép biztatásra bement a királyfi, ott is aludt akkor éjjel. Reggel, ahogy megreggelizett, elkezd mekegni a kecske. - No,

meneküljön, királyfi - mondja a kocsmáros -, mert most már jön az ördög.

Mikor indulóban volt, szaladt a kocsmárosné, adott a királyfinak egy törülközőt. - Itt van, királyfi drága, ha valahol megmosdik, törülközzék meg ezzel. Megköszönte a királyfi, lóra pattant.

Hét nap, hét éjjel szakadatlanul vágtatott. Akkor megint egy kocsmához ért, és bekiáltott. - Kocsmáros, adj egy liter bort, mert nagyon szomjas vagyok. Kinézett a kocsmáros, az is felismerte a királyfit, így kiszólt: - Jaj, királyfi drága, milyen poros, fáradt lehet. Jöjjön be, pihenjen meg nálunk. - Nem mehetek - mondta a királyfi -, mert kerget az ördög. - Jöjjön be nyugodtan - hívogatta továbbra is a kocsmáros -, mert nekem van egy olyan tehenem, amelyik hét mérföldre megérzi az ördögöt, és akkor bőg. Be is ment a királyfi, megvacsorázott. Akkor éjjel ott aludt. Reggel korán, mikor a hajnal hasadt, már ébren volt. Megreggelizett. Az utolsó falatot nyelte le, mikor nagyot bődült a tehén. Mondta a kocsmáros: - Na, most már jön az ördög, meneküljön, királyfi, ahogy csak tud. Mikor felült a lovára, szaladt a kocsmárosné. Ez is, mint az előbbi, egy törülközővel ajándékozta meg. - Fogadja el, királyfi, majd ha valahol megmosdik, törülközzék meg ezzel. Elköszönt a kocsmárostól, megint hét nap és hét éjjel szakadatlanul vágtatott. Ekkor hasonlóképpen egy kocsmához ért. Itt is bekopogott: - Hej, kocsmáros, adjon egy liter bort, mert nagyon szomjas vagyok. Ez a kocsmáros is felismerte, hogy királyfi, és behívta. - Nem mehetek - mondta a királyfi -, mert kerget az ördög. - Jöjjön be, királyfi, mert van nekem egy olyan ökröm, amelyik hét mérföldre megérzi az ördögöt. Be is ment a királyfi, itt is aludt. Reggel korán felkelt, mert már tudta a másik két helyről, hogy milyen korán jön az ördög. Alighogy megmosdott, hozza a kocsmárosné a törülközőt. Megtörülközött, de a reggeli mellé már nem ülhetett, mert az ökör úgy bömbölt, hogy majd szétrepedt az istálló. - No, csak meneküljön, királyfi. Menekült is. Mikor jó darabig vágtatott, akkor vette észre, hogy a törülköző nála maradt. Odatette a másik kettőhöz. Hét nap, hét éjjel csak vágtatott, de akkor már nem talált több kocsmát, se falut, se házat, hanem egy erdő közepén találta magát. De olyan fáradt volt, hogy nem tudott tovább menni. Lovát elbocsátotta, hogy legeljen, ő pedig lefeküdt. A három törülközőt a feje alá tette, ő pedig úgy elaludt, mint a bunda. Reggel, mikor fölébredt, látta, hogy a nap már magasan járt az égen. Kereste a három törülközőt, amit a feje

alá tett. Hát halljatok csudát, nem találta sehol. Hanem mit látott? A három törülköző helyett olyan három kutyát, hogy megijedt tőlük, mikor meglátta. Megszólalt az egyik kutya:

- Ne félj, királyfi, mi nem bántunk téged, hanem meg akarunk őrizni az ördögtől. Aztán tudd meg a nevünket - mondta a nagyobbik kutya. - Én Hegynélnehezebb-vasnálerősebb vagyok. A másik: - Én Messzelátó vagyok.

A harmadik: - Én Messzehalló vagyok. Erre felbátorodott a királyfi, megfogta a lovát, csak úgy kantárszárnál fogva vezette ki az erdőből. Ment, mendegélt. Egyszer egy kis kunyhóhoz ért. Gondolta: „Már hetek óta járkálok, jó lesz födél alá húzódnom." Be is ment. Benn a házban egy vén öregasszonyt talált. A vén banya kezdett nyájaskodni: - Mi járatban van, királyfi? Azt felelte, vadászaton jár, szeretne egy kicsit pihenni. - Na lássa, nálam pihenhet. Itt ez a nagy erdő, ide kijárhat vadászni. Ott is maradt a királyfi, jól érezte magát. Minden nap kijárt az erdőbe a három kutyával, vadászgatott. Egyszer azt mondta az öregasszony: - Ó, királyfi, ne vigye ezeket a kutyákat. Ezek úgyis nehezek, nem tudnak szaladni a vad után. Hagyja itthon őket, majd én vigyázok rájuk. Erre a királyfi otthon hagyta a kutyákat. Kiment magányosan vadászni. Alig egy jó óra hosszat járkált az erdőben, hát egyszer csak meglátta, hogy jön az ördög. Megijedt a királyfi, elhajította a puskáját, fölmászott egy fára. Az ördög pedig a fa alá ment: - Na, királyfi, hiába menekültél előlem, úgyis megtaláltalak. - Nem baj. Tudom, most végzel velem, de engedd meg, utoljára hadd énekeljem el az én énekemet. - Hahaha - nagyot kacag az ördög -, tőlem tízet is énekelhetsz, mert úgyis tudom, hogy a kutyáidat akarod hívni, csakhogy azokat az én anyám bezárta egy vaskamrába. Onnan pedig ki nem jönnek soha, mert tudd meg, az a banya, akinél laktál, az én anyám. A királyfi nagyon megijedt, de azért mégis elkiáltotta magát: - Hegynélnehezebb-vasnálerősebb, Messzehalló, Messzelátó kutyáim, gyertek, mert bajban vagyok! Mondta a Messzehalló: - Kelj fel, Hegynélnehezebb-vasnálerősebb, vesd magad a kamra ajtajának, mert hív a királyfi. Az csak nekivetette az oldalát az ajtónak. Hát csodák csodájára, egyet reccsent, kettőt roppant az ajtó, oldalastul együtt kidőlt. A Messzelátó rögtön meglátta a királyfit a fa tetején. A három kutya odaszaladt. Az ördög menekülni akart, de a kutyák megfogták: - Mit csináljunk vele, édes gazdám? - kérdezte a nagyobbik kutya. - Hát biz azzal labdázzatok egy kicsit, majd harapjatok

belőle egyet-egyet. Úgy is csináltak. Elkezdtek vele labdázni. Messzehalló harapott egyet, Messzelátó is egyet, ami maradt még belőle, azt Hegynélnehezebb-vasnálerősebb mind megette. Akkor a királyfi leszállt a fáról, elindult hazafelé.

Az első kocsmánál elmaradt az egyik kutya, a másiknál a második, a harmadiknál a harmadik. Kiabálta a nevüket, fütyült nekik, de a kocsmáros utána szólt: - Édes királyfi, ne hívd őket, mert a három kutya a három törülközőből lett, és az pedig a miénk, a három kocsmárosé.

Így aztán a királyfi hazament, tovább folyt a lakodalom, megesküdtek, s még ma is boldogak élnek, ha meg nem haltak.

A furfangos manócska és a leánykérés

Élt egyszer egy kis manócska, a neve Ananszi. Igencsak agyafúrt egy fickó volt, folyton járt az agya kereke s furcsábbnál furcsább ötletei támadtak. Egyszer így elhatározta, hogy meggazdagodik. No, de hogyan fogjon hozzá? Dolgozni nem szeretett, hát valami cselt kellett kieszelnie. Nem kellet sokáig törnie a fejét, mert eszébe jutott, hogy él a faluban egy gazdag özvegyasszony, s van annak egy eladósorban lévő lánya, akit az anyja csak ahhoz adja feleségül, aki kitalálja a lány nevét. S ez bizony, eddig még egyetlen kérőnek sem sikerült. Haditervet eszelt ki a manócska. Ment, fölkereste a szúnyogot. - Kedves komám - hízelkedett neki -, akarsz-e gazdag lenni? - Miért ne akarnék? - csillant föl a szúnyog szeme. - Akkor csak gyere velem! - bíztatta az Ananszi. Azzal fölkerekedtek s meg sem álltak az özvegyasszony házáig. Megvárták, míg leszáll az este, akkor aztán besurrantak a házba. Az Ananszi bebúj t az özvegyasszony ágya alá, a szúnyog meg röpködni kezdett a lány orra előtt. - Hess, hess! - csapkodott a lány. - Micsoda pimasz egy szúnyog ez! - méltatlankodott. No, erre már az anyja is fölébredt. - Mi lelt, Szegrada? - kérdezte nagy álmosan. Erre várt az Ananszi, hogy az özvegyasszony kiejtse a lány nevét. Azzal gyorsan kiosont az ablakon, utána a szúnyoggal. Másnap reggel aztán jó korán útnak indult, s bekopogott a lányos háznál. - Nyissatok ajtót, azért jöttem, hogy megkérjem a szépséges Szegrada kezét! – kiáltotta be. - Nahát -

álmélkodott a lány -, valaki a nevemen szólított - s azzal anya és lánya kíváncsian az ablakhoz futottak, hogy szemügyre vegyék az okos kérőt. De jaj, mit láttak! Egy aprócska kis embert, akinek ráadásul még nem kettő, hanem hat lába volt.

Legszívesebben a föld alá süllyedtek volna, de amit egyszer megmondtak, azon már nem lehetett változtatni. Nagy ímmel-ámmal beeresztették hát a pöttömnyi legényt. - Állom a szavamat, tiéd a lány - mondta az özvegyasszony -, még ma megülhetjük a lakodalmat. - Nem olyan sürgős - legyintett a manó -, ma csak a hozományért jöttem volna. Vigyük át az én házamba, aztán holnap megtarthatjuk az esküvőt. No, ezt éppen a lány se bánta, legalább egy nappal kevesebbet kell az Ananszi házában töltenie. Fölpakolták hát az ékszereket meg a drága ruhákat és mindent átcipeltek a manóhoz. Az Ananszi pedig megígérte, hogy másnap virradatkor megy a menyasszonyért is. Ki gondolta volna, hogy hajnalra már bottal üthetik a vőlegény nyomát? Maga a szúnyog sem hitt ekkora furfangban. Hoppon is maradt szegény, mert az Ananszi eltűnt kincsestül, mindenestül. De hiába várta a lány és a vendégsereg is, túljárt az mát árkon-bokron. A lány aztán hamar elfelejtette a csaló manót, a szúnyog az óta is méltatlankodva röpdös, és aki csak az útjába kerül, annak a fülébe zümmögi a panaszát. Az Ananszi meg a hegy túloldalán telepedett meg, a hozományt pénzzé tette, azon pedig vásárolt egy szép házat. Ekkor elhatározta, hogy komolyan megnősül. A menyasszonyt már kiszemelte magának. Mivel az Ananszi jó táncos hírében állott, meg aztán gazdag is volt az istenadta, hát a legszebb manólányt kérte feleségül. Pompás lagzit csaptak. A legjobb zenészeket hívták, volt ott minden finomság, étel, italroskadásig. Csak úgy tódult a nagy vendégsereg. - Azt hiszem senkit sem felejtettünk el meghívni - sóhajtotta Takuma, a menyasszony. - A legelőkelőbb vendég azonban hiányozni fog – tette hozzá sejtelmesen. - No, és ki lenne az? – kíváncsiskodott a manó. - Tűznek hívják – árulta el végre Takuma. Az Ananszinak se kellett több, azonnal fölkerekedett és szaladt a patak partra, az odvas fához, hogy személyesen ki kísérje a házába az előkelő uraságot. Mert ki hallott még olyat, hogy pont a leghíresebb vendég hiányozzon az esküvőről! Amint a megadott helyre ért, vékony füstcsík árulta el a tűz rejtekhelyét. Az Ananszi illedelmesen bekopogott. - Ki mer zavarni? – szólalt meg egy sistergő hang. Az Ananszi pedig szép sorjában elmondta, hogy mi szél hozta ide. - Öreg vagyok én már, soha nem hagyom el a házamat – kérette magát a tűz. - Az legyen a legkevesebb –

tüsténkedett a manó. – Majd én talpra állítalak, és a házamhoz kísérlek. Hosszas alkudozás után aztán a tűz ráállt a dologra.

- Szórd fel a házadhoz vezető utat száraz ágakkal meg falevéllel - parancsolta a tűz -, hogy jó puhán járhassak, aztán vess be ide az odúba egy marék száraz füvet! Futott az Ananszi serényen, hogy mindent a tűz kedve szerint tegyen. A legszárazabb ágakkal és falevéllel szépen kirakta az utat, egészen az esküvői asztalig. Aztán amikor bevonult az felékesített menyasszony, a zenészek rázendítettek, a vendégek pedig mind helyet foglaltak, az Ananszi visszaszaladt a fához, bedobott egy marék száraz füvet és bekiáltott: - Már csak rád várnak, kedves komám! - Jövök már - zizzentette a tűz, s abban a pillanatban piros lángnyelvek csaptak ki az odúból és szélsebesen végigterültek az úton. Nyomában óriási füstfelhő gomolygott. A tűz már elérte a lakodalmas házat is, és egy szempillantás alatt porig égette. A vendégek fejvesztve menekültek, szaladt mindenki, ki merre látott. Ott állt az Ananszi meg Takuma egy marék hamu mellett, mert csak annyi maradt a szép házból. Így vesztette el a nagyravágyó manó a furfanggal szerzett gazdagságát. Könnyen szerzett kincs könnyen elenyészik.

A brémai muzsikusok

Egy embernek volt egyszer egy szamara. Hosszú évek óta hordta már szegény jószág a malomba a zsákokat, fogyton fogyott az ereje, egyre kevesebb hasznát lehetett venni. "Minek abrakoljak tovább ilyen semmirevaló állatot?" – gondolta a gazdája, és elhatározta, hogy lebunkózza. A szamár azonban megneszelte, hogy valami készül ellene. Egy óvatlan pillanatban megszökött, és elindult Bréma felé. Úgy tervezte, majd ott beáll városi muzsikusnak. Amint ment, mendegélt, egyszer csak meglátott egy vadászkutyát. Ott hevert szegény az úton a porban, és lihegett, mintha halálra loholta volna magát. – Mi a baj, Fogdmeg, miért lihegsz úgy? – kérdezte a szamár. – Hagyd el – nyögte búsan a kutya –, öreg vagyok, napról napra gyengülök, vadászni sem tudok már! A gazdám agyon akart ütni, alig tudtam egérutat nyerni. Az irhámat megmentettem ugyan, de ilyen vén fejjel ugyan mihez kezdjek, ugyan miből éljek? – Tudod, mit? – mondta a szamár. – Én Brémába tartok, ott felcsapok városi muzsikusnak. Gyere velem, segődjél be te is a zenekarba. Én majd a lantot pengetem, te meg dobolsz hozzá. A kutya elfogadta az ajánlatot, és most már kettesben mentek tovább. Egyszer csak szimatolni kezdett az öreg vadászeb: egy macska ült nem messze tőlük az út szélén, girhesen, búsan, akár a hét szűk esztendő. – Mit keseregsz Bajszos? – érdeklődött a szamár. – Kinek van jókedve, ha egyszer a nyakán a kötél? – felelte a macska. – Megvénültem, a fogaim kicsorbultak, jobb szeretek már a kályha mögött dorombolni, mint egereket hajkurászni. De az emberek hálátlanok: a gazdasszonyom vízbe akart fojtani, hogy ne kelljen tovább etetnie. Nagy nehezen eliszkoltam; hanem aztán most légy okos, pajtás: mihez kezdjek, miből éljek? – Gyere velünk Brémába muzsikusnak! Te úgyis jól értesz az éjjeli zenéhez, hasznodat vehetjük a zenekarban. A macskának tetszett a tanács, és velük tartott. Útjuk éppen egy major mellett vitt el. Az udvar kerítésén egy kakas ült, és torkaszakadtából rikoltozott. – Hát téged mi lelt? – kérdezte a szamár. – Mit rikoltasz olyan irgalmatlanul? – Jujuj! – felelte a kakas. – Hiába jósoltam jó időt holnapra: a gazdasszonyom vendégeket hívott, és ráparancsolt a szakácsnőre, főzzön levest belőlem. Estére elvágják a nyakamat, hát amíg lehet, kiabálok, ahogy a torkomon

kifér; úgysem sokáig tehetem már. – Inkább gyere velünk, Tarajos – biztatta a szamár –, a halálnál jobb foglalkozást mindenütt lelsz magadnak. Brémába megyünk muzsikusnak. Neked jó hangod van, énekelni is tudsz; az lesz ám a hangverseny, amit mi adunk!

A kakasnak nem kellett kétszer mondani a dolgot, és most már négyesben igyekeztek tovább. Csakhogy Bréma még messze volt, a nap pedig már lemenőben; estére éppen csak egy erdőig jutottak el. Elhatározták, hogy ott töltik az éjszakát. A szamár meg a kutya leheveredett egy fa alá, a macska meg a kakas pedig feltelepedett a fára. A macska meghúzta magát az egyik ág könyökében, a kakas azonban felröpült egészen a fa tetejére: onnét messzebbre látni, meg biztonságosabb is a magasban, legalábbis a kakasfélének. Mielőtt elaludt volna, Tarajos koma szokása szerint körülkémlelt a vidéken. Ahogy így szemlélgette a környéket, egyszer csak világosságot látott nem messze tőlük. Nyomban leszólt a társainak: – Amarra valami kis fény csillog, ott háznak kell lennie. – Akkor szedjük a sátorfánkat, és menjünk oda, mert ez itt nem valami kényelmes szállás – mondta a szamár. – Ahol ház van, ott vacsorát is esznek, nekem pedig már elkelne egy-két csont, kivált, ha húsos – jelentette ki a kutya. – Én is szívesebben tölteném az éjszakát a kemencepadkán, mint itt a fán – tette hozzá a macska. Fölkerekedtek hát, és elindultak arrafelé, ahonnét a világosság látszott. Először csak akkora volt, mint egy mécsvilág, aztán nőttön-nőtt, egyre jobban csillogott, s egyszerre csak ott álltak egy kivilágított betyártanya előtt. Négyük közül a szamár volt a legnagyobb. Odament az ablakhoz, és benézett. – Mit látsz, Szürke? – kérdezte a kakas. – Mit látok? Terített asztalt, rakva minden jóval; körülötte ülnek és falatoznak a betyárok. – Terített asztal – sóhajtotta a kakas. – Ez kellene nekünk! – Az ám! – mondta a szamár. – Én is szívesen ülnék a helyükben. Kissé félrevonultak, és tanakodni kezdtek, hogyan foghatnának a dologhoz, hogyan ugraszthatnák ki a házból a betyárokat. Addig tanácskoztak, míg ki nem főzték a haditervet. A szamár feltette a két elülső lábát az ablakpárkányra, a kutya felugrott a szamár hátára, a macska felkúszott a kutya nyakába, végül a kakas felröppent a macska feje búbjára. Mikor mindegyikük a helyén volt, a szamár halkan jelt adott, s egyszeriben rákezdtek a muzsikára. A szamár ordított, a kutya ugatott, a macska nyávogott, a kakas kukorékolt. Azzal zsupsz! – beugrottak az ablakon át a szobába. A betyárok csak annyit láttak, hogy valami bezúdul az ablakon; rettenetes ordítást, rivalgást, vonítást hallottak s hozzá iszonyú üvegcsörömpölést Rémülten ugrottak fel az asztaltól, azt hitték, a ház szakad rájuk, vagy kísértet ront

közébük; ijedtükben felordítottak, s hanyatt-homlok kimenekültek az erdőbe. A négy cimbora pedig letelepedett az elhagyott asztalhoz. Nekiláttak s maradéknak, s úgy tömték magukba az ételt, mintha legalább egy hónapja nem ettek volna.

Mikor befejezték a lakomát, fekvőhelyet kerestek maguknak, kioltották a világot, és elpihentek, ki-ki szokása és kedve szerint. A szamár kiment az udvarra, és a szemétdombra heveredett. A kutya a küszöbre hasalt, a macska a tűzhelyen a langyos hamuba kuporodott. A kakas meg felült a kakasülőre. Fáradtak voltak a nagy úttól, hamarosan elaludtak. Valamikor éjfél táján a betyárok kimerészkedtek a sűrűből, és elkezdték figyelni a házat. Látták, hogy minden csendes, a lámpa sem ég már. – Azért mégsem kellett volna hagynunk, hogy ilyen kurtán-furcsán kiebrudaljanak minket – mondta a bandavezér. Elküldte az egyik betyárt, kémlelje ki alaposan a házat. A betyár nagy óvatosan odalopakodott az ajtóhoz, fülelt egy ideig, de semmi neszt nem hallott; nyugalom, békesség volt odabent. Erre bemerészkedett a konyhába, és mert ott sem észlelt semmi gyanúsat, világosságot akart gyújtani. A macska szeme parázslott a sötétben. A betyár azt hitte, igazi parázs; odanyomott hozzá egy szál gyújtóst, hogy tüzet fogjon. De a macska nem vette tréfára a dolgot: fújt egy nagyot, nekiugrott a betyár képének és összevissza karmolta. A marcona rabló rettenetesen megijedt. Ki akart szaladni a hátsó ajtón, a küszöbön azonban belebotlott a kutyába. A vén eb fölugrott, mordult egyet, és beleharapott a hívatlan vendég lábába. Az nagy üggyel-bajjal végre kivergődött a házból, s most már csak azt nézte, hogy minél előbb odébbálljon. Elloholt a szemétdomb mellett: ott meg a szamár rúgott bele egy nagyot a hátsó lábával. A lármára fölriadt a. kakas is, és harciasan lekiabált a kakasülőről: – Kukurikú! A betyár szedte a lábát, ahogy bírta, lélekszakadva rohant vissza a sűrűbe, és lihegve, halálra váltan jelentett a bandavezérnek: – A házban egy borzalmas boszorkány ül, rám fújt, és összekarmolta az arcomat. Az ajtónál egy ember áll, kés van a kezében, azzal a lábamba szúrt. Az udvaron egy fekete szörnyeteg hever, majd agyonvert bunkójával. Fönt a tetőn pedig egy vitéz virraszt, és azt kiáltotta: ”Hol az a gazember?” Örülök, hogy nem hagytam ott a fogamat! Attól fogva a betyárok a háznak még a tájékára se merészkedtek többé. Elköltöztek a környékéről is. A brémai muzsikusok meg véglegesen a birtokukba vették, és még ma is ott laknak, ha azóta meg nem haltak

A bolond falu

Ez a bolondos falu története. Ott olyan bolondos emberek laktak, hogy olyant osztán a világon nem lehetett találni. No meg a bíró! Hát annak oszt párja nem vót. Hát egyik napon egy asszony elmegy a bíróhoz: -Jaj, bíró úr, lagzihó készülődünk, oszt só meg csak egy csepp van! Adjon má tanácsot, mit tegyünk? -Hát édes jányom, ha van egy csöpp sótok, a maradék sótokat vessétek el jó kövér fődbe, majd megszaporodik! Nos, más se köllött az asszonynak, nagyon megörült, megy haza nagy örömvel. Már a kaputól kajbál: -Hé ember, hozd a gereblyét meg az ásót! -Minek az te? -Most gyüvök a bíró úrtúl, azt mondja, hogy vessük el a sónkat, majd megszaporodik. Na, úgy is tettek, fölástak egy darabot a kertbe, elvették a sót, legereblyézték. Oly jó esős idők jártak akkorába, jó meleg vót, egy reggel megy ki az ember, hát: hát szépen zöldül, ahol elvették a sót. Nagyon megörült: -Hű, asszony, gyere csak! Kikelt a sónk! Nagy örömökbe még a szomszédból is átkajabálták a szomszédasszonyt: -Rozi te, gyere csak át, kikelt a sónk! Na, csipdosgattak belőle, nyalogatják - hű, ugye állott szaga vót. Csípte a nyelveket. -Hű te, ilyen kicsi, oszt má milyen jól csíp! De jól jártok vele, sok sótok lesz. Na biza várták, hogy majd a só fehéredik - nem fehéredett meg. Eljött a lagzi ideje. No ugye Sülde falujában kis házakat építettek, hát ugye a kis házra kis ajtót tettek. A menyasszony meg más falubúl hozták. No gyün elől a lakzis menet, nagy magos menyasszonnyal, odaér: nem fér be az ajtón. Jaj, az örömanya elkezdett siránkozni: -Szent Isten, ilyen csúfságot, mit szólnak nekünk a faluba, hogy a menyasszony nem fér be az ajtón! Azt mondja a bíró nekik: -Hát nincs más, emberek-asszonyok, a lábát el köll vágni a menyasszonynak, majd oszt befér az ajtón! -Jaj, de- aszongya az ifjú - ha a lábát elvágjuk, hát akkor hogy megy be? - Hű, az ténleg nem jó! Aszongya a házigazda: -Nincs más, én veszem a baltát, kivágom az ajtót. -Jaj, mán a lagzi napján nincsen poloska a tyúkra! - megint mondja a másik. Hát azt mondja az egyik, a menyecske: -Nincs más, le köll vágni a menyasszonynak a fejit! -Jaj, mán a fejit mégse - mondja az örömanya -, hát nézzetek csak rá, hát a menyasszonynak a feje a legszebb! Hát az téynleg nem jó. Ott tanakodnak, ott jajgatnak.

Nagyapám nagyapja is meg vót híva a Lagziba, az oszt mán nem bírta hallgatni őket. Aszongya: -Hát ide hallgassatok, hát hajoljon meg az a szép menyasszony, oszt majd befér az ajtón! Hát úgy is történt. Meghajult a menyasszony, szépen befért az ajtón.

Jaj, megvót a nagy öröm! Nagyapám nagyapját a főhelyre ültették. Itatták-etették. -Igyon kend, egyék! De hogy hol született maga meg ez a nagy ész'? Hogy ilyen szépet, jót ki tudott tanálni! Hát a bíró meg ül ottan hegyesen, olyan kényesen, egyszer kinéz az ablakon, aszongya: -Hű, emberek, nagy baj van! Nézzetek csak ki, hogy a templomunkot hogy benyőtte a bodza meg a csipkebokor! Azt onnan ki költ húzni! - Hát de hogy, bíró úr? -Hát én mán kigondoltam: az asszonyok lagzi után hazamennek, fonják a kötelet éjjel-nappal! Az emberek meg addig vetnek. Na, úgy is vót. Hazamentek az asszonyok, fontak kötelet. Mikor készen vót a nagy köteg, összedoboltatta a bíró az egész falu népit gyüjjenek össze! Összegyüttek, az a sok nép azt a nagy kötelet körültekerték a templomon, a tornyon, az egész falu belekapaszkodott, rángatták, a bíró meg vezényelt. -Hó-rukk! Egyszerre! Hát egyszer nagy csörrenés, elszakadt a kötet, rakásra estek. Jaj, alig bírtak fölkászmálódani. Na, mire fölkászmálódtak, ballagtak hazafelé, hát egyszer a bíró meglát egy nagy diófát, a sok dió húzta így az ágát egész a fődig. Aszongya: -Ide hallgassatok, emberek! Hát nem mehettek el a fa mellett, hát nézzetek csak erre a fára! Milyen szomjas. Ezt be köll húzni a patakba, oszt meg köll itatni! No, belekapaszkodott az egész falu. De aszongya a bíró: -Két ember menjen föl a fára! Meg jó megtolni! No, egyik aszondta: -Én nekem a fejem szédül. A másik: - Nekem a lábam fáj. Senki nem akart fölmenni. Vót ott egy jó derék ember, aszongya: -Majd fölmegyek én, bíró úr! Megtolom én azt a fát, mint annak a rendje! No, föl is ment a nagy ember a fára, a falu népe meg rángatta. Egyszer egy nagy reccsenés: a gally levágta az embernek a fejit, az ember leesett fej nélkül a fődre. Aszongya a bíró: -Emberek, asszonyok, vót-e ennek az embernek feje, mikor ez fölment a fára? Hát honnan tudjuk mink azt, bíró úr, hogy vót-e vagy nem vót'? - Hát senki nem tudta. Azt mondja a bíró: -Menjetek, kérdezzétek meg a feleségit! Hát elmennek: -Te Rózsi, vót-e az uradnak feje, mikor elment otthonrút? -Hát honnan tudjam én azt, hogy vót-e vagy nem vót? Hagyjad, majd megnézem a kalapját! Bemegy a házba, föltekint a fogasra: -Halljátok, nem felém én azt a kalapot sehol! Csak lehetett neki feje akkor mikor elment itthonrúl, csak a fején vitte el azt a kalapot. No de hogy újra visszaértek, megtalálták bizony a fejet is, meg az embert is, eltemették. No de a bíró nem vesztette el a jókedvit. Azt

mondja: -Hát ide hallgassatok: nekünk, ennek a falunak, Sülde falujának elsőnek köll lenni a vármegyénél! -De hogy, bíró úr? -Úgy, hogy fölmegyek a Holdra. -Jaj, bíró úr, hát az nagyon messze van! -Dehogy van messze, nézzetek csak oda a hegy tetejire! Hát akkor kelt fel a Hold, hát bizony közel vót a hegykő.

-Hát oda hordókot kiguringatni arra a nagy hegyre, oszt akkor én fölmegyek a hordó tetejire, rakjuk a hordót mindig följebb, mindig följebb, oszt a végín a Holdon leszek, oszt elsők leszünk a vármegyénél. Na, úgy is vót. Másnap az egész falu tolta a hordókat ki a hegy tetejire. Rakták egymásra, a bíró meg mindig följebb. Mindig följebb. Na, elfogytak a hordók. Aszongya a bíró: -Hát halljátok, emberek, hát adjatok még hordót! -Há nincs mán, bíró úr, honnan? -Hát nézzetek ott alulra, alattam azt a kettőt, az a kettő, arra mán semmi szükség nincsen! Hát kivették a két hordót. a bíró lezuhant, nyakát törte. De ha akkor a bíró le nem esett vóna, most a mese is tovább tartott vóna.